

Змістовний модуль 1. Теоретичні проблеми синтезу методологій і соціальні теорії.

Тема. Сутність категоріально-понятійного апарату та його роль в становленні соціології як науки.

Категорія як загальне поняття. Становлення поняття «категорія» в науці. Специфіка категорій соціології. Функції категоріально-термінологічного апарату науки. Категоріальний апарат як система. Загальні та спеціальні поняття категоріально-термінологічного апарату соціології. Система загальних принципів за уявлень в соціології. Принцип несуперечливості загальних принципів та понять. Соціальне як базова категорія соціології. Сутність категорії «соціальне» в широкому і вузькому розумінні. Поняття про соціальний простір та соціальний час. Співвідношення понять категорія та термін. Механізми оволодіння термінологічною базою науки. Тезаурус. Зміст понять «соціальні зв'язки», «соціальні відносини», «соціальна реальність».

Тема. Категоріальні ряди.

Поняття, його зміст та обсяг. Опис, характеристика, порівняння та демонстрація у визначенні. Дефініція поняття: аксіоматична, явна, неявна, номінальна, генетична, контекстуальна, індуктивна. Помилки дефініцій. Правила побудови дефініцій. «Широкі» та «вузькі» визначення. Логічне коло. Тавтологія у визначенні. Ясність визначення. Істинність визначення. Визначення «невідомого через невідоме». Помилка демонстрації. Пусті (нульові) та непусті поняття; одиничні та неединичні; порівнювані та непорівнювані; сумісні та несумісні. Несумісні: супідрядності, протиріччя, протилежності. Сумісні: тотожні, перехрещення, підрядності. Категоріальний ряд. Принципи побудови категоріального ряду.

Тема. Теорії та парадигми в теоретичній соціології.

Зміст понять концепція, теорія, парадигма. Соціологія як мультипарадигмальна наука. Класифікація соціологічних парадигм за В.Осиповим: парадигми соціальних факторів (структурний функціоналізм та теорія соціального конфлікту), парадигми соціальних дефініцій (символічний інтеракціонізм та етнометодологія), парадигми соціальної поведінки (теорія обміну та теорія соціальної дії). Натуралізм, органіцизм, позитивізм. Марксизм, структурний функціоналізм, неофункціоналізм, теорія конфлікту, неомарксизм, теорія систем, символічний інтеракціонізм. Етнометодологія, теорія обміну, мережна теорія, теорія раціонального вибору, фемінізм, структуралізм, пост структуралізм, постмодернізм.

Рекомендована література

Основна:

1. Андрущенко В. П., Горлач М. І. Соціологія: навч. посібник / В. П. Андрущенко, М.І. Горлач. – К. : «Єдинорог», 1998. – 624 с.

2. Гидденс Э. Социология / Э. Гидденс. – М. : Эдиториал УРСС, 1999. – 704 с.
3. Джерри Д., Джерри Дж. Большой толковый социологический словарь (Collins) / Д. Джери, Дж. Джери. – В 2-х томах. Т.1 А-О. – М. : Вече, АСТ, 1999. – 544 с.
4. Джерри Д., Джерри Дж. Большой толковый социологический словарь (Collins) / Д. Джери, Дж. Джери. – В 2-х томах. Т.2 П-Я. – М. : Вече, АСТ, 1999. – 528 с.
5. История социологии в Западной Европе и США. Учебник для вузов / Под редакцией Г. В. Осипова. – М. : Издательство НОРМА (Издательская группа НОРМА–ИНФРА – М), 2001. – 576 с.
6. Кравченко А. И. Социология : учебник / А. И. Кравченко. – М. : Академический Проект, 2001. – 508 с.
7. Монсон П. Лодка на аллеях парка: Введение в социологию / П. Монсон. – М. : Весь мир., 1994. – 55 с.
8. Смелзер Н. Социология / Н. Смелзер. – М. : Феникс, 1994. – 688 с.
9. Социологический энциклопедический словарь: на русском, английском, немецком, французском и чешском языках / Редактор-координатор академик РАН Г. В. Осипов. – М. : Изд-во НОРМА (Издательская группа НОРМА-ИНФРА М), 2000. – 488 с.
10. Тернер Дж. Структура социологической теории / Дж. Тернер. – М. : Прогресс, 1985. – 472 с.
11. Философский словарь / под ред. И. Т. Фролова. – М. : Республика, 2001. – 719 с.
12. Фролов С. С. Социология: учебник / С. С. Фролов. – М. : Наука, 1994. – 256 с.
13. Штомпка П. Социология социальных изменений / П. Штомпка; под ред. В. А. Ядова: пер. с англ. – М. : Аспект Пресс, 1996. – 416 с.

Додаткова:

1. Вебер М. Понятие социологии и "смысла" социального действия / М. Вебер // Избранные произведения. Пер. с нем./ Сост., общ. ред. и послесл. Ю. Н. Давыдова. – М. : Прогресс, 1990. – 808 с.
2. Давыдов Ю. Н. Исторический горизонт теоретической социологии / Ю. Н. Давыдов // История теоретической социологии. – М. : 1997. – Т. 1/ – С. 5-23.
3. Зиммель Г. Проблема социологии / Г. Зиммель // Западно-европейская социология XIX - начала XX века. [Тексты] Под ред. В. И. Добренкова, Л. П. Беленковой. – М. : Наука, 1996. – С. 324-329.
4. Конт О. Дух позитивной философии / Огюст Конт // Западно-европейская социология XIX – начало XX века. [Тексты] Под ред. В. И. Добренкова, Л. П. Беленковой. – М. : Наука, 1996. – С. 5-26.
5. Парадигма, предмет и структура социологического знания // Социология. Основы общей теории / Отв. ред. Г В. Осипов, Л. Н. Москвичев. – М. : Норма, 2003. – 912 с.

6. Парсонс Т. О структуре социального действия / Т. Парсонс. – М. : Академический Проект, 2000. – 880 с.
7. Социологическая теория и социологическое воображение // Социология как наука: предметы парадигмы: Учебник для вузов. 2-е изд., доп. и перер. / С. А. Кравченко, М. О. Мнацакян, Н. Е. Покровский и др. – М. : Экзамен, 2003. – 511 с.
8. Ахундов М. Д. Концепции пространства и время. Истоки, эволюция, перспективы / М. Д. Ахундов. – М. : Наука, 1982. – 259 с.
9. Бурдьё П. Социология социального пространства / П. Бурдьё. – М. : ИЭС; СПб. : Алетейя, 2005. – 288 с.
10. Лапин Н. И. Предмет и методология социологии / Н. И. Лапин // Социологические исследования. – 2002. – № 8. – С. 106-119.
11. Тощенко Ж. Т. О понятийном аппарате социологии / Ж. Т. Тощенко // СоцИс. – 2002. – №9. – С. 3-16.
12. Ольховиков К. М., Орлов Г. П. Категории социологии: образ мышления и словарь исследования / К. М. Ольховиков, Г. П. Орлов // СоцИс. – 2002. – №9 – С. 3-16.

Інформаційні ресурси:

1. Арин О. Понятийный аппарат [Электронный ресурс]. – Режим доступа. : http://olegarin.com/olegarin/Ponatiynyj_apparat.html
2. Арон Р. Этапы развития социологической мысли [Электронный ресурс]. – Режим доступа. – http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Sociolog/aron/
3. Категории социологии [Электронный ресурс]. – Режим доступа. : <http://freqlist.ru/sociologiya/enciklopediya-sociologii/kategorii-sociologii.html>
4. Малахова Ж. Д. Работа с понятийным аппаратом [Электронный ресурс]. – Режим доступа. : http://uchebnikionline.com/soziologia/vikladannya_sotsiologiyi_dosvid_innovatsiyni_h_priyomiv_-_malahova_zhd/vikoristannya_obraznih_porivnyan.htm
5. Павленок П. Д. О понятийно-категориальном аппарате социологии [Электронный ресурс]. – Режим доступа. : http://ecsocman.hse.ru/data/486/189/1217/003-PAVLENOK_Px2cD.pdf
6. Понятийный аппарат научного исследования. Основные термины и определения [Электронный ресурс]. – Режим доступа. : <http://www.sociodoc.ru/sdocs-1036-1.html>
7. Понятия социологии [Электронный ресурс]. – Режим доступа. : <http://freqlist.ru/sociologiya/enciklopediya-sociologii/ponyatiya-sociologii-logicheskaya-struktura.html>
8. Попова И. М. Понятийный аппарат социологии [Электронный ресурс]. – Режим доступа. : <http://bookucheba.com/obschaya-sotsiologiya-kniga/321-ponyatiynyiy-apparat.html>
9. Романовский Н. В. О понятийном аппарате современной социологии [Электронный ресурс]. – Режим доступа. : <http://www.smolsoc.ru/index.php/2010-09-05-09-53-34>

10. Тощенко Ж. Т. Категории социологии [Электронный ресурс]. – Режим доступа. : <http://lifesocio.com/obschaya-sotsiologiya/kategorii-sotsiologii-22064.html>

11. Тощенко Ж. Т. Понятийный аппарат социологии [Электронный ресурс]. – Режим доступа. : <http://sociology-r.narod.ru/e-library/zhanter.htm>

12. Харчев В. Г. Понятийный аппарат социологии [Электронный ресурс]. – Режим доступа. : <http://yourlib.net/content/view/10207/118/>